

ПИРО КЮСТЕНДИЛ ПРИЛОЖЕНИЕ 5

Община Кюстендил

Програма за развитие на туризма

Съдържание

Увод	3
Фактори за развитието на туризма в община Кюстендил	5
Потенциал за развитието на туризма	7
Интегриран подход за опазване на културното наследство	9
SWAT анализ	10
Институционална рамка	13
Стратегически цели и приоритети на община Кюстендил за устойчиво развитие на туризма	16
Наблюдение и оценка на изпълнението на програмата	36
Източници на финансиране	38

Увод

Развитието на туризма е национален приоритет за социално-икономическото подобряване на условията на живот на населението. В икономиката това е важен отрасъл за община Кюстендил.

Той поражда необходимост от създаването на някои производствени отрасли, които имат за цел да задоволят туристите с необходимите средства - транспорт, продукти, изделия на хранителната промишленост, производство на сувенири и др. Поради това туризмът има икономическа същност и в България туризмът е важен стопански отрасъл.

Туризмът дава добри икономически резултати, които биват преки и косвени. Преките се получават от приходите (част от тях валутни) - нощувки и храна, а косвените - от обслужването на туристите по време на пътуване и престои.

Туризмът има голямо икономическо и културно значение. Явява се мощен фактор на международното сътрудничество, играе съществена роля в общуването между народите, дава възможност за пълноценна физическа и психическа отмора, за възстановяване здравето и силите на хората. Туризмът допринася за развитието и на други стопански отрасли - селско стопанство, транспорт, търговия. Той поражда необходимостта от изграждане на туристически съоръжения, транспортни средства и комуникации, производство на стоки за широко потребление и др. Дава тласък в развитието на сувенирната промишленост и в тази връзка - за възраждането на много стари занаяти.

Значението на отрасъла се определя от мястото му в стопанската структура и влиянието му върху населението.

В условията на стопанска криза туризмът е един от малкото отрасли, които са печеливши и чиято "продукция" има пазар в страната и в чужбина. От туристическите услуги се получават приходи във валута срещу "износ" на стоки и услуги чрез чужденците, които посещават България. Чрез туризма се съдейства за развитие на екологичното земеделие, транспортната инфраструктура, търговията и други обработващи и обслужващи отрасли и дейности. Това е доказателство за голямото стопанско значение на туризма и за неговото приоритетно място в стопанската структура на България.

Туризмът има и социално значение. То се изразява в:

- осигуряването на доходи и трудова заетост;
- пълноценно използване на свободното време;
- допринася за опазване здравето на хората и повишаване на трудоспособността им;

- задоволяване културно-познавателни потребности и др.

Туризмът съдейства и за подобряване на междудържавните отношения, с което нараства политическото му значение.

Той дава възможност за обогатяване културата на българското население чрез общуването му с представители на различни народи и за придобиване на чуждоезикови знания.

Туризмът влияе и върху демографското развитие на селища и региони чрез привличането в туристическия бизнес на млади хора.

Отрасълът има и екологично значение, тъй като оказва влияние върху екологичната обстановка в страната в 2 аспекта:

- западните туристи изискват екологично чиста обстановка. В тази връзка развитието на туризма е немислимо без строги мерки за опазване на природната среда и подобряване чистотата на селищата. Тези мерки са функция на общата култура на българското население и в частност - на екологичната му култура;
- туристическите пътувания обикновено са свързани със замърсяване на селища, паркове и други туристически обекти. Това налага към туристическите услуги да се включват разяснения по “режимите на ползване” на определени територии.

Фактори за развитието на туризма в община Кюстендил

Върху развитието на отрасъла влияят множество фактори - природните условия, стопанското развитие, политическата обстановка, етно-културният облик на населението, географското положение, богатото историческо и културно наследство, държавната политика в областта на туризма и законодателството, рекламната дейност, наличие на квалифицирани кадри и др. Те могат да се обединят в две групи - природни и обществени фактори. Туристическите фактори са създадените от човека и природата обекти, процеси и явления. Въз основа на развитието са формирани две големи групи туристически фактори: природни и културно-исторически (антропогенни). Природните фактори включват следните основни компоненти: релеф, климат, води, биогенни ресурси (флора, фауна), почви. Антропогенните фактори се разделят на познавателни, делови и спортни.

Факторите за развитие на туризма са:

1. Генетични – пораждат необходимостта от пътувания с рекреационна и познавателна цел. Това са условията на туристическата среда, които определят туристическото търсене. Генетичните фактори обособяват следните групи:
 - Социално-икономически фактори – включват характера и степента на социално-икономическото развитие на дадено общество; характера и интензивността на труда, които определят вида и продължителността на почивката; индустриализацията и научно-техническото развитие; обема и структурата на свободното време; доходите, жизнения стандарт и материалната осигуреност на населението; социалната осигуреност – застраховки, осигуровки.
 - Демографски фактори – брой, разпределение и движение на населението; възрастова и семейна структура; професионална структура на местното население и на туристите; степен на урбанизация; характер на селищната мрежа и устройството на селищата.
 - Екологични и медико-биологични фактори – качество на жизнената среда в населеното място; жилищни условия; условия на работното място; здравно състояние на населението.
 - Правни и политически фактори – вътрешна и външна политическа обстановка; социална политика на страната; гранични, визови и митнически формалности.
 - Психологически фактори – ценностна ориентация на различните категории хора; национални и културни традиции; туристически навици; демонстрирането на социален престиж, статус и финансови възможности; културно равнище на участниците в туризма.

2. Реализационни – те са свързани с предлагането в самата туристическа дестинация и включват:

- наличие на ресурси (природни и антропогенни);
- наличие на материално-техническа база и инфраструктура;
- наличие на кадри (управленски, информационно-екскурзоводни, обслужващ персонал) и организационна структура;
- развитие на транспорта;
- развитие на връзките между отраслите, индустриалните предприятия и основния доставчик за туристическата индустрия;
- териториално-устройствена среда.

Потенциал за развитието на туризма

Общината има потенциал, ресурси и база за развитие на затворен продукт в четири сезона. Мотивите за това са: разнообразните климатични условия, минералните води, богатата флора и фауна, както и фактът, че на нейната територия има планини и реки, които са неоценим потенциал за развитието на туризма и за съхраняване на богато биоразнообразие с национално и общоевропейско значение.

Допълнително към тези фактори трябва да прибавим и многообразието от исторически периоди и съответни културни ценности, които са предпоставка и осъзнат потенциал за социализация и валоризиране чрез туристически продукти, обединяващи не само културноисторическото наследство, но и природните дадености в района.

Основните усилия/действия следва да се насочат към формиране и маркетинг и агресивна реклама на общински туристически продукти; развитие на атрактивни обекти от природното и културно наследство – възстановяване, опазване, експониране, оборудване, анимиране и подобряване на достъпа и прилежащата туристическа инфраструктура.

Културното наследство като материално и духовно послание представлява мощен ресурс за устойчиво развитие и качество на живот чрез възможностите на културния туризъм и обмена на знания и ценности. Финансирането на проекти по Програма „Рехабилитация и социална интеграция на хора с увреждания“, Програма „Достъпна среда“, проекти за Smart системи на информационни нива е приоритет в социалната дейност за културно познание. Smart системите интегрират управлението на интелигентните технологии и предоставят големи база данни за вземане на по-добри решения в пространственото развитие и инфраструктурата на културното наследство.

Читалищата като уникална и традиционна за България културна институция са част от системата на децентрализираната културна мрежа в региона и изпълняват ролята си на средища за културна, информационна и социална дейност. Мултимедийни продукти, отразяващи разнообразието и идентичността на култури, етноси и религии в общината, обласста, страната и Европа, дават на децата знания за културното наследство, чувство за принадлежност към общото културно наследство, чувство за споделена отговорност за неговото опазване.

Културното наследство на община Кюстендил се отличава с пространствена дисперсност, темпорално многообразие, многопластово присъствие и концентрация на културни пластове на местата, където последователно са създавани селища от различни епохи. Това благоприятства за формирането на ареали, наситени с културни ценности.

Наличието на природни забележителности е предпоставка за развитие на туристическа индустрия с културен и природен туризъм. Културният и природен туризъм в селските ареали се разглежда като възможност за диверсифициране на икономиката и създаване на привлекателна жизнена среда. Традиционните дейности, природните защитени територии и забележителности, културното наследство като материална субстанция и духовно измерение с народните традиции, обичаи, обреди, вярвания, музика и танци създават уникални туристически продукти, които показват спецификата на общината, нейната национална идентичност като част от богатството на европейското културно многообразие.

Интегриран подход за опазване на културното наследство

Културното наследство на територията на общината е стимулатор на икономически растеж. Интегрираният подход е водещ при опазването на културното наследство и изисква при изследването и стратегическото планиране за общината да се търси пространствена интеграция на културното наследство със съседните общини, региони и страни, което изисква изпълнението на следните дейности:

- **интегриране** на културното наследство в Европейската мрежа, културен туризъм, развиващ и утвърждаващ културните традиции и идентичност на общината;
- приоритетно **съхраняване** на културното наследство чрез партньорство и гражданско участие;
- опазване, цифровизиране, **социализация**, експониране и популяризиране на недвижими, движими и нематериални културни ценности; изграждане на **инфраструктура** за достъп до обектите на културното и природното наследство (за хора в неравностойно положение), оценка на въздействието;
- създаване на **планове** за опазване, управление и социализация на културното наследство;
- **трансгранично сътрудничество** за мобилизиране на потенциала на периферните гранични територии, сътрудничество между граничните общини като средство за насърчаване на инвестициите, за развитие на бизнеса и туризма и повишаване качеството на жизнената среда;
- развитие на **културен и природен туризъм**, опазване на културните и природните ресурси, повишаване на привлекателността на териториите с културно и природно наследство за бизнес инвестиции, **селски туризъм** със съхранени ландшафти, селищни структури, културни и природни феномени.

SWAT анализ

Анализът на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWAT анализ) за устойчивото развитие на туризма на територията на община Кюстендил е неразделна част от ПИРО и се основава на анализа на икономическото, социалното и екологичното състояние, природните и културните забележителности, нуждите и потенциала за развитие на общината.

Силни страни

- приети стратегически документи в областта на туризма, биоразнообразието, горите, селското стопанство;
- богати природни и антропогенни рекреационно-туристически ресурси;
- богато културно наследство и културен живот;
- наличие на всички фактори за развитие на традиционен и алтернативен туризъм;
- наличие на сериозен туристически бизнес потенциал, наличие на туристически обекти с добре развита материална база;
- съхранена културна идентичност;
- наличие на културни институции с трайни традиции в организирането на културни събития;
- липса на големи замърсяващи производства, сравнително екологично запазена територия с красиви природни дадености;
- съхранена природна среда с характерен ландшафт, богато биоразнообразие и богати рекреационни ресурси;
- подходящ и благоприятен климат и температури;
- гостоприемно местно население;
- добра национална кухня;
- развита мрежа от НАТУРА 2000 зони;
- уникални термални води.

Слаби страни

- амортизиран сграден фонд и материално техническа база на културни обекти и недвижими културни ценности;
- проблеми в състоянието на околната среда – замърсяване на въздуха, водите и почвите;
- остаряла инженерна инфраструктура в и между населените места;
- висок риск по отношение на последиците от климатичните промени;
- липса или недостатъчна информация за ползите от опазването на биоразнообразието и екосистемите;

- застаряващо население, което не може да се включи активно в бизнес и граждански проекти за развитие на устойчива икономика и опазване на околната среда;
- недостатъчни икономически стимули за местните и чуждестранните инвеститори в туризма;
- недостатъчно използване на информационните технологии и сериозно изоставане от европейските и световните стандарти по отношение на онлайн резервации, създаване и поддържане на Интернет страници, онлайн комуникации, представяне и промотиране на туристическия продукт;
- липса на достоверна система за статистическа и маркетингова информация в туристическия сектор;
- недостатъчен обхват, качество и надеждност на маркетинга и туристическата статистика, както и на оценката на конкретните туристически продукти;

Възможности

- разширяване и обогатяване на туристическото предлагане, разработване на туристически продукти и пакети;
- реализиране на проекти за биоразнообразие и екоинфраструктура;
- развитие на съвременен здравен и СПА туризъм;
- развитие на биологично земеделие като база на хранителната промишленост;
- рехабилитация и развитие на инженерната инфраструктура;
- подобряване на достъпността до културни, природни обекти и места с туристически атракции, както инфраструктурно, така и за хора с увреждания;
- разнообразяване на възможностите за забавления;
- рехабилитация и осъвременяване на спортни площадки и спортни съоръжения;
- координация на публичния транспорт, маршрутите и разписанията;
- създаване на туристическо портфолио на общината;
- разработване на туристическа маркетингова стратегия;
- разработване на уникални за общината и нейното природно и културно наследство сувенири;
- разработване и поддържане в актуално състояние на туристическа онлайн страница на общината с възможност за обратна връзка с туристите;
- участие в туристически изложения и борси;
- изготвяне на периодични отчети, анализи и прогнози за развитието на туризма.

Заплахи

- засилване на засушаванията и/или наводненията в резултат на промени в климата, увреждане на горските екосистеми, поява на нови свлачища;

- нарушаване на природното равновесие, изчерпване на природния туристически потенциал;
- недостатъчно финансови средства за реализиране на проектите;
- нарастване на незаконните сметища;
- засилване на почвената и речната ерозия;
- липса на активно гражданско общество.

Институционална рамка

Програмата за развитието на туризма в община Кюстендил трябва да е разработена в съответствие с приоритетите на областната и националната стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм.

Актуализираната Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма от 2017 година е с времеви хоризонт 2030 година и включва следните стратегически цели:

- **Стратегическа цел 1:** Създаване на благоприятна околна и бизнес среда за развитие на устойчив туризъм

На фокус са няколко проблемни области:

1. институционален капацитет за управление на туристическия сектор и нормативна и поднормативна уредба в туризма;
 2. национална политика за управление на качеството на туристическия продукт и устойчивото развитие на туристическите предприятия;
 3. съхранение и защита на околната среда, в т.ч. природа и биоразнообразие, замърсявания, управление на ресурсите – вода, енергия и отпадъци, адаптационни процеси, свързани с измененията на климата;
 4. осигуряване на качествени кадри за развитието на туризма,
 5. бизнес среда – сив сектор, данъчна политика, финансиране на МСП, инвестиции в туризма, инфраструктура;
 6. информационната осигуреност на дестинацията, като предпоставка за информирани управленски решения.
- **Стратегическа цел 2:** Развитие на конкурентноспособен туристически сектор

Осигуряването на стабилно управление и благоприятна околна и бизнес среда е важно условие за развитие на конкурентоспособна туристическа индустрия. Съществуват проблеми, свързани със стратегическото планиране във фирмите от сектора (в т.ч. организационно-управленски и маркетингови стратегии, стратегии за развитие на човешките ресурси, стратегии за оптимизация на процесите и други); с информираността за нуждата и ползите от сертификацията за качество или устойчиво развитие; с недостатъчната подкрепа за стартиращи предприятия, както и с дефицитите на знания и компетентности в ключови области като маркетинг, ПР, комуникации, иновации и други. От ключово значение е осигуряването на методологическа подкрепа за правилно развитие на предприятията в туризма по примера на водещи дестинации. Друг проблем е сезонността на българския туризъм и заетостта в туризма, което може да се преодолее с развитието и подобряването на сътрудничеството между фирмите в сектора и развитие на съвместни, допълващи се дейности.

- **Стратегическа цел 3:** Успешно позициониране на България на световния туристически пазар

Успешното позициониране на България на международния туристически пазар зависи изключително от маркетинговата политика на дестинацията. Анализите обаче показват, че страната има блед имидж, без особени отличителни характеристики. Подобно възприятие е сигнал за недостатъчно високата ефективност на националния туристически маркетинг. Ключови проблемни области, свързани с управлението на маркетинга на дестинацията са:

- липсата на основни маркетингови документи, които да синхронизират действията на заинтересованите страни;
- непълноценното функциониране на туристическите информационни центрове в ролята им на място за пряк контакт с посетителите;
- липсата на регулярен мониторинг и оценка на резултатите от маркетинговите дейности, който да служи като основа за коригиращи действия и планиране на следващи стъпки.

Основен елемент от маркетинга на всяка дестинация е продуктовото ѝ портфолио. В България доминират два продукта – морски ваканционен и зимен ски туризъм, които привличат значителен дял от всички посещения/пътувания. В последните години страната прави опити да се позиционира на международния туристически пазар и с два приоритетни продукта – културен и здравен (балнео, уелнес и спа) туризъм. България има ресурси да развива и набор от други продукти с потенциал – еко, селски и приключенски туризъм, градски развлекателен, спортен и делови туризъм. Поради липсата на някои стратегически документи, както и поради дефицитите в управлението на атракциите, продуктовата оферта на страната е в известна степен хаотична, а акцентът е поставен по-скоро върху наличието на ресурси, вместо върху възможностите на ресурсите да осигурят запомнящо се туристическо преживяване. Промотирането на дестинацията, в съответствие с очертаните цели, приоритети и продуктово портфолио, е ключова предпоставка за успешното ѝ позициониране на туристическия пазар. В последните години са реализирани няколко комуникационни кампании с различна степен на ефективност, чиято основна цел е насърчаване на посещенията на чужденци и пътуванията на българите в страната. Оценките показват, че рекламата на страната не е достатъчно различима и конкретна (представена чрез уникални продукти или ресурси), а комуникацията с потенциалните туристи се осъществява най-вече през традиционни канали, в противоречие със съвременните тенденции. Онлайн представянето на страната е крайно подценено – туристическият портал е неактуален и остарял като дизайн, липсва фейсбук страница на дестинацията.

- **Стратегическа цел 4:** Балансирано развитие на туристическите райони.

Балансираното развитие на районите изисква всеки от тях да се развива, налагайки собствено уникално предложение за продажба (или собствена марка), която от една страна му осигурява конкурентно предимство, така че да привлича достатъчно потребители, а от друга – го прави елемент от цялостната туристическа оферта на дестинация България. С оглед на това се включват мерки за развитие и позициониране на всеки район, на база на които следва да бъдат разработени и стратегиите за развитие на районите.

Няма информация за наличие на Кюстендилска областна стратегия за устойчиво развитие на туризма за следващите години, което затруднява администрацията на община Кюстендил при изготвянето на програма за развитие на туризма в съответствие с областната стратегия.

Програмата за развитие на туризма на община Кюстендил е неразделна част от Плана за развитие на общината 2021-2027 и в него като стратегически документ са включени всички планирани дейности за устойчивото развитие на туризма през следващия седемгодишен период.

Стратегически цели и приоритети на община Кюстендил за устойчиво развитие на туризма

Главната цел е позиционирането на община Кюстендил като туристическа дестинация в по-висок клас на туристическия пазар с качеството на предлагания туристически продукт и разнообразяване на алтернативните видове туризъм чрез добри услуги и професионално подготвен персонал, опазване и устойчиво използване на туристическите ресурси и подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура.

Приоритет 1: Реконструкция, модернизация, разширяване на обслужващата туризма техническа инфраструктура и достъпа до природо-културното наследство; **(ПИРО Кюстендил, Приоритет 1, Мярка 1.2 – Култура и културно наследство)**

Дейност/Приоритет	Кратко описание
Дейност 1.2.1	Изграждане на арт-пространства в град Кюстендил и големите населени места в общината чрез рехабилитация, реконструкция и/или строителство на открити сцени, пространства за арт-инсталации и концерти на открито, спотове за културни събития;
Дейност 1.2.2	Опазване, реставриране, въвеждане на мерки за ЕЕ, съхраняване и консервиране на читалищата;
Дейност 1.2.3	Конструктивно укрепване на централната сграда на Регионална библиотека „Емануил Попдимитров” – Кюстендил;
Дейност 1.2.4	Цялостен ремонт на съществуващата материална база, включително въвеждане на мерки за ЕЕ на Регионална библиотека „Емануил Попдимитров” – Кюстендил;
Дейност 1.2.5	Цялостен ремонт на съществуващата материална база, включително въвеждане на мерки за ЕЕ на Художествена галерия „Владимир Димитров Майстора” – гр. Кюстендил;
Дейност 1.2.6	Дигитализация на целият фонд от притежавани от Художествена галерия "Владимир Димитров Майстора", картини и др.;
Дейност 1.2.7	Извършване на довършителни СМР на Художествена галерия „Владимир Димитров – гр. Кюстендил;

Дейност/Приоритет	Кратко описание
Дейност 1.2.8	Опазване, възстановяване и консервиране на обекти на недвижимото културно наследство;
Дейност 1.2.9	Изработване на план за опазване и управление на недвижимото културно наследство и охранителни зони;
Дейност 1.2.10	Социализиране на обекти на недвижимото културно наследство чрез изграждане на инфраструктура за достъпност за хора с увреждания;
Дейност 1.2.11	Обновяването на сградния фонд на Регионален исторически музей "Акад. Йордан Иванов"-Кюстендил;
Дейност 1.2.12	Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
Дейност 1.2.13	Експониране и социализация на археологичните обекти в архитектурния и археологически резерват "Пауталия-Велбъжд";
Дейност 1.2.14	Създаване на музеен комплекс в обектите зад картинната галерия;
Дейност 1.2.15	Реставриране, реконструкция и ремонт, както и възстановяване на дейността на Дервиш баня и Чифте баня като част от съвременната балнеология на града;
Дейност 1.2.16	Обзавеждане и оборудване на ХГ "Владимир Димитров - Майстора";
Дейност 1.2.17	Изграждане, оборудване и обзавеждане на Културно-образователен център и Регионална библиотека.

Приоритет 2: Създаване на условия за здравословен начин на живот, места за отдих, възстановяване, спорт и развлечения (ПИРО Кюстендил, Приоритет 1, Мярка 1.3 – Спорт, физическа активност и отдих)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 1.3.1	Изграждане и поддържане на любителска спортна инфраструктура на открито в междублокови пространства,

Дейност/Проект	Кратко описание
	градинки и паркове;
Дейност 1.3.3	Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура, включително и за състезателен спорт;
Дейност 1.3.4	Изграждане на съвременна мултифункционална спортна зала.

Приоритет 3: Свързаност, достъпност и устойчива мобилност (ПИРО Кюстендил, Приоритет 2, Мярка 2.1 – Свързаност, достъпност и устойчива мобилност)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 2.1.5	Монтаж на енергоспестяващо улично осветление и системи за охрана и борба с престъпността - монтаж на осветление в паркове, на системи за видеонаблюдение на обществени места и др. като част от изграждането и рехабилитацията на другите физически елементи на градската среда (уличната мрежа, площите за паркиране);
Дейност 2.1.6	Въвеждане на системи за контролиран достъп в пешеходни зони на МПС, механични/хидравлични/електрически прегради, недопускащи достъп на МПС в пешеходните зони, но спускащи се при подаден сигнал от линейка, пожарна кола, полицейски автомобил, автомобили за почистване, които позволяват влизане в тях и на други автомобили (например на доставчици на магазини и др.) в точно регламентирани часове за позволен достъп, връзка със системата за видео наблюдение и т.н.;
Дейност 2.1.7	Изграждане/обновяване/реконструкция на съоръжения към уличната инфраструктура - надлези, подлези и др.;
Дейност 2.1.8	Подобряване състоянието и достъпността, както и поддържане функциите на ЖП гарите и спирки, обслужващи общината;
Дейност 2.1.9	Доизграждане, подобряване и поддържане в добро състояние на общинската пътна мрежа;
Дейност 2.1.10	Развитие на инфраструктурната маршрутна мрежа с нови дестинации до по-отдалечени жилищни райони и населени места в общината;

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 2.1.11	Развитие на инфраструктура за велосипеден транспорт – велосипедни алеи, паркинги за велосипеди, специализирани пътни знаци, сигнализация и др.;
Дейност 2.1.12	Благоустрояване на пешеходна централна зона;
Дейност 2.1.13	Целогодишна поддръжка на пътната маркировка и сезонно почистване и поддържане на пътната настилка на общинската пътна мрежа;
Дейност 2.1.14	Осигуряване на достъпна среда за хора с увреждания до обществени сгради;
Дейност 2.1.15	Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях;
Дейност 2.1.18	Подобряване на физическото свързване на териториите, включително нови гранични преходи, мостове и др., както и инвестиции за подобряване на обществения достъп до информационни и комуникационни технологии, включително за трансгранична информация и комуникация;
Дейност 2.1.21	Модернизиране на митническата инфраструктура, оборудването и системите по външните граници на ЕС и на граничните контролно-пропускателни пунктове;
Дейност 2.1.22	Проекти за прокарване и/или благоустрояване на улици във всички населени места на територията на общината;
Дейност 2.1.23	Закупуване на електрически подвижен състав за организиране на градски и междуселищен транспорт - автобуси, спирки, информационни табла и др.
Дейност 2.1.24	Подобряване на системата на градския транспорт чрез осигуряване на модерна и ефективна транспортна услуга в град Кюстендил;
Дейност 2.4.1	Развитие на електронната съобщителна инфраструктура и осигуряване на качествен интернет достъп и в малките населени места на общината.

Приоритет 4: Устойчиво развитие на последователна и целенасочена туристическа политика, базирана на партньорство между общинските и държавните институции, частния сектор и НПО (ПИРО Кюстендил, Приоритет 3, Мярка 3.3 – Устойчиво развитие на туризма)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 3.3.1	Осъществяване на съвместни партньорства между община Кюстендил и НПО сектора на територията на община Кюстендил;
Дейност 3.3.2	Интегриран проект за развитие на туризма между общините Кюстендил, Невестино и Трекляно;
Дейност 3.3.3	Изследване, проучване и разработване на културно-туристическите маршрути (цялостни туристически продукти): маршрут „Земята на черешите“; маршрут „Християнство“; маршрут „Наследство от римляните“;
Дейност 3.3.4	Систематизиране, структуриране и поддържане на туристическа база данни в региона;
Дейност 3.3.5	Организиране и провеждане на музикални фестивали-рок и поп, съчетани с пленери и базари на произведения на приложното изкуство;
Дейност 3.3.6	Организиране и провеждане на промоционални кампании - Food truck фестивали;
Дейност 3.3.7	Маркетингово проучване на пазарните ниши в развитието на туризма и мястото на общината в регионалния контекст на бранда;
Дейност 3.3.8	Подпомагане на Съвета по туризъм в общината;
Дейност 3.3.9	Проучване и картотекиране на ресурсите за селски туризъм;
Дейност 3.3.10	Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове;
Дейност 3.3.11	Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство;
Дейност 3.3.12	Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и обзавеждане на туристически информационен център в

Дейност/Проект	Кратко описание
	Хисарлъка в това число и зала за различни презентации и посетителски център;
Дейност 3.3.13	Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центровете за изкуство и занаяти с туристическа цел - местно занаятчийство (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности);
Дейност 3.3.14	Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел;
Дейност 3.3.15	Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки);
Дейност 3.3.16	Инвестиции в туристическата инфраструктура;
Дейност 3.3.17	Развитие на селски, еко, културен, религиозен и др. форми на алтернативен туризъм, възстановяване, реставрация, ремонт и/или реконструкция на сгради с религиозно значение, в това число и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства;
Дейност 3.3.18	Развитие на селски, еко, културен, религиозен и др. форми на туризъм чрез провеждане на ежегодни рекламни кампании;
Дейност 3.3.19	Благоустрояване на лесопарк „Хисарлъка” – осветление, видеонаблюдение, паркова мебел, беседки, детски площадки и съоръжения за игра и др.;
Дейност 3.3.20	Реконструкция, реставрация, благоустрояване, социализиране и поддържане на Крепост Хисарлъка и прилежащите пространства;
Дейност 3.3.21	Изграждане на ескалатор до Крепост "Хисарлъка";
Дейност 3.3.22	Създаване на музей "Крепост "Хисарлъка"", включващ и атрактивен достъп от града до крепостта - въжена линия, фуникуляр, туристическо влакче;

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 3.3.23	Изпълнение на мерки по реставрация на туристическите обекти, историческите забележителности и паметници на културата на територията на община Кюстендил;
Дейност 3.3.24	Създаване на градски и крайградски зелени коридори;
Дейност 3.3.25	Подобряване на връзката парк Хисарлъка - Колушко дере при черквата "Св. Георги";
Дейност 3.3.26	Създаване на зелен клин/линеен парк от кв. Герена до Аджундар;
Дейност 3.3.27	Създаване на зелен коридор по съществуващия черен път от ул. Ефрем Каранов до язовир Дренов дол и обособяване на зона за отдих;
Дейност 3.3.28	Проучване на възможностите за изграждане на зелен клин по поречието на река Банщица в западна посока към Околовръстния път и Лисец планина;
Дейност 3.3.29	Подобряване на условията за придвижване и безопасно пресичане на съществуващия линеен парк по поречието на река Банщица;
Дейност 3.3.30	Изграждане на мостови съоръжения тип „пасарелка” за подобряване на придвижването и достъпа от двете страни по поречието на река Банщица;
Дейност 3.3.31	Подобряване на пешеходния достъп и парковата връзка на ул. Люлебургас (м/у реката и градината);
Дейност 3.3.32	Изграждане на паркинг и освобождаване на площада пред паметника на Йордан Милев от автомобили, обособяване на пешеходно-споделена зона с ограничен автомобилен достъп;
Дейност 3.3.33	Закупуване и доставка на атракционен влак със спирка площадното пространство пред паметника на Йордан Милев;
Дейност 3.3.34	Рехабилитация на подходите към парк Хисарлъка от стадион Осогово и от ул. Хисарлъка и възстановяване на места за отдих в долните им части;
Дейност 3.3.35	Развитие на пешеходни туристически маршрути в Осоговската планина и създаване на качествена и непрекъсната маркировка по основните маршрути;

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 3.3.36	Изграждане на къмпинги в Осоговската планина и по поречието на река Струма;
Дейност 3.3.37	Създаване и монтиране на многоезични табели с информационно съдържание за туристическите обекти на територията на цялата община;
Дейност 3.3.38	Подготовка, изработка, доставка и монтаж на указващи двуезични табели от центъра на града към жп гарата и към Хисарлъка, туристическите маршрути и т.н.;
Дейност 3.3.39	Възлагане, изработка, доставка и монтаж на площадки за наблюдение на знакови места/местности на територията на цялата община;
Дейност 3.3.40	Подготовка, изработка, доставка и монтаж на карти/макети в централната част на града и в Хисарлъка с основните туристически обекти;
Дейност 3.3.41	Изработка и монтаж на макет на Осоговската планина в градска градина/Хисарлъка;
Дейност 3.3.42	Изграждане на термален къмпинг в град Кюстендил;
Дейност 3.3.43	Ремонт, реконструкция и разширяване на Зоокъта в парк Хисарлъка с промяна на пространствената и смислова концепция на парка с възможност за контакт с животните;
Дейност 3.3.45	Обособяване и изграждане на паркинги в център и широк център с цел улесняване на туристи и внедряване на система за таксуване и заплащане на престоя със sms или друго мобилно приложение;
Дейност 3.3.46	Реставрация, консервация и експониране на паметници на културата от местно и национално значение – Пиркова кула, джамия Ахмет бей, джамия Фетих Мехмет, Дервиш баня, Римски терми;
Дейност 3.3.47	Археологически разкопки, реставрация, консервация, експониране на обекти, попадащи в парк „Галерията“;
Дейност 3.3.48	Създаване и надграждане на туристически информационен портал за община Кюстендил;
Дейност 3.3.49	Развитие на фестивален туризъм - музикални фестивали,

Дейност/Проект	Кратко описание
	съчетани с пленери и базари за произведения на изкуството; Закупуване и монтиране на сцена на открито място, посочено от възложителя; Закупуване на необходимата озвучителна техника и осветление за провеждане на представленията;
Дейност 3.3.50	Създаване на дигитално приложение за добавена реалност за археологически обекти и аудиогид на няколко езика за културни и исторически зони в общината;
Дейност 3.3.51	Разработване, възлагане, изработване, доставка и монтаж на арт-инсталация "Изкуство под звездите";
Дейност 3.3.52	Стимулиране развитието на селския туризъм;
Дейност 3.3.53	Въвеждане на иновативни за местната общност практики, като: - Организиране на инфотурове с туроператори на водещи агенции, пътнически агенти и журналисти; - Организиране на туристически форуми за насърчаване на ефективната комуникация;
Дейност 3.3.54	Разработване на цялостен туристически продукт за дестинацията Кюстендил;

Приоритет 5: Популяризиране на туристическата дестинация община Кюстендил и позициониране на туристическия бранд (**ПИРО Кюстендил, Приоритет 3, Мярка 3.3 – Устойчиво развитие на туризма**)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 3.3.6	Организиране и провеждане на промоционални кампании - Food truck фестивали;
Дейност 3.3.7	Маркетингово проучване на пазарните ниши в развитието на туризма и мястото на общината в регионалния контекст на бранда;
Дейност 3.3.8	Подпомагане на Съвета по туризъм в общината;
Дейност 3.3.9	Проучване и картотекиране на ресурсите за селски туризъм;
Дейност 3.3.18	Развитие на селски, еко, културен, религиозен и др. форми на

Дейност/Проект	Кратко описание
	туризъм чрез провеждане на ежегодни рекламни кампании;
Дейност 3.3.48	Създаване и надграждане на туристически информационен портал за община Кюстендил;
Дейност 3.3.50	Създаване на дигитално приложение за добавена реалност за археологически обекти и аудиогид на няколко езика за културни и исторически зони в общината;
Дейност 3.3.53	<p>Въвеждане на иновативни за местната общност практики, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Организиране на инфотурове с туроператори на водещи агенции, пътнически агенти и журналисти; - Организиране на туристически форуми за насърчаване на ефективната комуникация;
Дейност 3.3.54	Разработване на цялостен туристически продукт за дестинацията Кюстендил;

Приоритет 6: Сътрудничество и партньорство, включително трансгранично сътрудничество (ПИРО Кюстендил, Приоритет 3, Мярка 3.4 – Стимулиране на сътрудничеството и партньорството, Приоритет 5, Мярка 5.4 – Развитие на междуобщинското, регионалното и трансграничното сътрудничество и партньорство)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 3.4.2	Развитие на междуобщинско сътрудничество в сферата на туризма както в областта, така и в региона;
Развитие на трансграничното сътрудничество с Република Сърбия	
Дейност 3.4.6	Изграждане на "Младежки хостел – приятелство без граници" и обезпечаване неговото функциониране;
Дейност 3.4.7	Проект „Общото наследство на Кюстендил и Лебане – туристически дестинации с потенциал“ - Разнообразяване на туристическото предлагане и насърчаване развитието на устойчиви и специфични туристически продукти, способни да привлекат значителен брой посетители чрез проучване и маркетингов анализ на възможностите за развитие на културно –

Дейност/Проект	Кратко описание
	<p>историческия туризъм в трансграничния регион; дребномащабна инфраструктура в Кюстендил и Лебане – закупуване на атракционни влакчета, проучване на налична археологическа база данни и разработване на научен паспорт на античен град Пауталия, изработка на интерактивен модел на античния град Пауталия и негов реалистичен макет; организиране и правейдане на два спектакъла;</p>
<p>Дейност 3.4.8</p>	<p>Проект "Българо - Сръбска биологична мрежа - гаранция за устойчиво развитие" - Създаване на нов модел за бизнес на териториите на трансграничните общини, насърчаване икономическото развитие чрез опазването на природата: Изготвяне на анализ на съществуващия пазар и потребление на органични и био продукти; разработване на стратегия за развитие на Българо - Сръбската предприемаческа мрежа с онлайн платформа на трансгранични органични предприемачи; създаване на трансгранични фермерски пазари и организиране на фестивали „Дарове на природата” в Кюстендил, Лесковац, Враня с участие на български и сръбски малки производители на местни органични продукти; организиране на базари и популяризирането на биопродукти, отглеждани в трансграничния регион; организиране на форуми за обмяна на опит и съвременните тенденции в развитието на биоземеделieto; популяризиране на биопродуктите чрез семинари, дни на отворените врати на биологичната ферма и изложби-базари на биопродукти;</p>
<p>Дейност 3.4.10</p>	<p>Проект "По-чиста околна среда - по светло бъдеще" - Изграждане на локални мрежи от сензори за наблюдение и измерване на качеството на атмосферния въздух в трансграничния регион; разработване и поддържане на Open Data System, която да визуализира и съхранява всички данни, събирани от сензорите за измерване на качеството на атмосферния въздух, инсталирани във всички участващи градове. Данните ще позволяват публикуването им и в машинно четивен формат, за да се ползват от външни разработчици за създаване на различни видове приложения, целящи насърчаване на устойчив начин на живот;</p>
<p>Дейност 3.4.12</p>	<p>Проект "Създаване на привлекателна градска среда в</p>

Дейност/Проект	Кратко описание
	<p>трансграничните общини" - Формиране на екологична отговорност и изграждане на динамични стереотипи за взаимодействие с природата, оставащи за цял живот и ефективното екологично образование и възпитание чрез подобряване на градската среда в трансграничните общини чрез изграждане и възстановяване на зони за обществен отдых - зелени площи, детски площадки, спортни площадки за свободен достъп, поставяне на пейки, беседки; изграждане, реконструкция, рехабилитация на физическите елементи на градската среда - пешеходни алеи и тротоари, поставяне на указателни знаци, информационни табели и др.;</p>
<p>Дейност 3.4.13</p>	<p>Обособяване на трансграничен комплекс от къщи за гости в трансграничния регион Кюстендил -Босилеград" - Обособяване на трансграничен вилен комплекс и разработване на съвместна трансгранична туристическа дестинация чрез създаване на къщи за гости в трансграничния регион със съответната инфраструктура в селска среда с предлагане на дейности и занимания, свързани със селския бит и култура. Изготвяне на маркетингова стратегия за развитието на устойчив туризъм в трансграничния регион;</p>
<p>Дейност 3.4.14</p>	<p>Подобряване на жизнената среда в Зоопарка на град Кюстендил и изграждане на зоокът в община от Република Сърбия - Повишаване привлекателността на трансграничния регион, подобряване средата на обитание за животните, в съответствие с българските, сръбските и европейските стандарти и законови изисквания за отглеждане на животни в зоологически градини чрез реконструкция и обновяване на зоокътовете в трансграничните общини;</p>
<p>Дейност 3.4.15</p>	<p>Проект "Термалните извори в трансграничния регион - бъдещето на здравето" - Проучване на минералния ресурс в трансграничния регион; Реконструкция и модернизиране на водопреносната мрежа в община Кюстендил и община Ниш;</p>
<p>Дейност 3.4.16</p>	<p>Проект "Изграждане на дигитално и екологично бъдеще в трансграничния регион" - Изграждане на устойчиво трансгранично сътрудничество в областта на иновациите и постигане на устойчиво социално и икономическо развитие чрез реконструкция на сгради в трансграничните общини и</p>

Дейност/Проект	Кратко описание
	превръщането им в центрове за дигитални и природозащитни дейности; обучения за младежите от трансграничните общини;
Дейност 3.4.18	Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика в региона, чрез стимулиране развитието на селския туризъм. Финансиране ремонт, оборудване и обзавеждане с цел разкриване на къщи за гости на територията на целият регион
Дейност 3.4.22	Реконструкция на Крепостната стена на град Кюстендил и крепостна стена в град Ниш - Подобряване, обновяване и доразвиване на съществуващи туристически атракции в община Кюстендил и община Ниш и популяризиране на трансграничния регион като място на древна култура чрез планиране на интегрирани действия и реализиране на мерки за реставрация, консервация и експониране на исторически забележителности. Обектите, предмет на интервенция, са Крепостната стена в гр. Кюстендил и остатъците от крепост, построена от турците през 18 век, в центъра на Ниш: извършване на археологическо проучване и експониране, изграждане на паркинги и представяне на експозиции, благоустрояване и озеленяване; изготвяне на стратегия за развитието на туризма и туристически продукт за трансграничния регион;
Дейност 3.4.23	Внедряване на видеонаблюдение и подобряване на градската сигурност в трансграничния регион - Осигуряване на видеонаблюдение на обекти в трансграничните общини – квартали, нощни заведения, входно-изходни точки с цел подобряване на сигурността и обществения ред в трансграничния регион. Изграждане на системи за видеонаблюдение на териториите на трансграничните общини. Внедряване на цялостна система за мониторинг и сигурност;
Дейност 3.4.24	Енергийно ефективно осветление в региона Кюстендил – Враня - Осигуряване на по-добри условия за живот на местните жители чрез въвеждане на енергоефективно улично осветление в пет гранични села в община Кюстендил, включително град Кюстендил, чрез замяна на елементите на съществуващото улично осветление с нов вид LED осветителни тела и изграждане на системи за интелигентно управление; осигурено енергоспестяващо улично осветление в седем села в община

Дейност/Проект	Кратко описание
	Враня, включително град Враня; монтирани LED – осветителни тела за улично осветление - 28 W (1200 бр.), 60 W (250 бр.) и 100 W (250 бр.);
Развитие на трансграничното сътрудничество със Северна Македония	
Дейност 3.4.27	Проект „Младите хора – алтернатива за постигане на устойчиво културно развитие в трансграничния регион Кюстендил – Пробищип” - Създаване на интензивни връзки на междугранично сътрудничество между общините Кюстендил и Пробищип чрез насърчаване на младежкото участие в разнообразни културни инициативи, създаване на неформален клуб на Младия оператор, сформирание на снимачен екип; заснети културно – исторически обекти, изготвен документален филм;
Дейност 3.4.28	Проект „Повишаване на туристическия потенциал в Кюстендил и Куманово чрез съвременна визия за регионите“ - Систематизиране и структуриране на туристическа база данни в трансграничния регион Кюстендил – Куманово; картиране чрез визуализиране на пространствената информация, включена в създадената трансгранична туристическа база данни; създаване и визуализиране на обща трансгранична 3D интерактивна туристическа платформа, която да представи трансграничните забележителности на региона по нестандартен начин; организиране на трансгранични инфотурове с туроператори на водещи агенции, туристически агенти и журналисти; организиране на туристически форум "Трансгранична идентичност и глобален туризъм";
Дейност 3.4.29	Проект "Българо -Македонска биологична мрежа - гаранция за устойчиво развитие" - Изготвяне на анализ на съществуващия пазар и потребление на органични и био продукти. Разработване на стратегия за развитие на Българо - Македонската предприемаческа мрежа с онлайн платформа на трансгранични органични предприемачи; създаване на трансгранични фермерски пазари и организиране на фестивали „Дарове на природата” в Кюстендил, Кочани и Богданци с участие на български и македонски малки производители на местни органични продукти. Организиране на базари и популяризиране на биопродукти, отглеждани в трансграничния регион;

Дейност/Проект	Кратко описание
	организиране на форуми за обмяна на опит и съвременните тенденции в развитието на биоземеделнието; популяризиране на биопродуктите чрез семинари, дни на отворените врати на биологичната ферма и изложби-базари на биопродукти;
Дейност 3.4.30	Проект "Осоговската планина - вдъхновение за селски и межкултурен туризъм" - Проучване и картографиране на човешките и природни ресурси на територията на трансграничните партньори. Организиране на форуми и кръгли маси за представяне на направеното проучване, обсъждане на политики и планиране в областта на туризма, използване на европейско финансиране за реализацията на проекти, маркетинг и реклама на избраните обекти на селски туризъм, развитие на местните туристически продукти чрез местните обичаи в региона, културното наследство и природните ресурси и др.;
Дейност 3.4.31	Проект "Балкански клъстер" - Идентифициране и изследване на клъстерите в трансграничния регион, на техните нужди и специфики; обучения за изграждане на капацитет чрез организиране на съвместни работни групи и семинари; Създаване на клъстер от земеделски предприятия/фирми/ - клъстерен маркетинг/участие на клъстера в национални и международни изложения и панаири (вкл. виртуални интернет базирани изложения и панаири), дейности, насочени към свързване в мрежа на членовете на клъстера, включително изграждане на транснационални клъстерни връзки, както и инвестиционен компонент - оборудване за зали за обучения, тренировъчни центрове, компоненти и инструментариум за изграждане на изпитателни лаборатории, производствени центрове и други, в които ресурсите се ползват от всички клъстерни членове и се управляват от клъстерната организация; разработване на общи и специализирани програмни продукти, патенти, лицензи (включително и лицензионни авторски и сродни права за разпространение), „ноу хау“, търговска марка и др.;
Дейност 3.4.32	Проект "По-чиста околна среда - по светло бъдеще" - Изграждане на локални мрежи от сензори за наблюдение и измерване на качеството на атмосферния въздух в трансграничния регион;

Дейност/Проект	Кратко описание
	<p>разработване и поддържане на Open Data System, която да визуализира и съхранява всички данни, събирани от сензорите за измерване на качеството на атмосферния въздух, инсталирани във всички участващи градове. Данните ще позволят публикуването им и в машинно четивен формат, за да се ползват от външни разработчици за създаване на различни видове приложения, целящи насърчаване на устойчив начин на живот;</p>
<p>Дейност 3.4.34</p>	<p>Проект "Създаване на привлекателна градска среда в трансграничните общини" - Изграждане и възстановяване на зони за обществен отдых - зелени площи, детски площадки, спортни площадки за свободен достъп, поставяне на пейки, беседки; изграждане, реконструкция, рехабилитация на физическите елементи на градската среда - пешеходни алеи и тротоари, поставяне на указателни знаци, информационни табели и др.;</p>
<p>Дейност 3.4.35</p>	<p>Обособяване на трансграничен комплекс от къщи за гости в трансграничния регион Кюстендил - Крива Паланка" - Създаване на къщи за гости в трансграничния регион със съответната инфраструктура в селска среда с предлагане на дейности и занимания, свързани със селския бит и култура. Изготвяне на маркетингова стратегия за развитието на устойчив туризъм в трансграничния регион;</p>
<p>Дейност 3.4.36</p>	<p>Подобряване на жизнената среда в Зоопарка на град Кюстендил и изграждане на зоокът в община Конче - Реконструкция и оновяване на зоопарка в град Кюстендил и изградения зоокът в община Конче;</p>
<p>Дейност 3.4.37</p>	<p>Проект "Термалните извори в трансграничния регион - бъдещето на здравето" - Проучване на минералния ресурс в трансграничния регион. Реконструкция и модернизиране на водопреносната мрежа в община Кюстендил и община Щип;</p>
<p>Дейност 3.4.38</p>	<p>Разработване на програма/и за развитие на спорта в свободното време на децата и младежите на територията на пограничния регион. Изграждане на нова, ремонт, разширение и реконструкция на спортната инфраструктура</p>
<p>Дейност 3.4.39</p>	<p>Изграждане на дигитално и екологично бъдеще в</p>

Дейност/Проект	Кратко описание
	<p>трансграничния регион - реконструкция на сгради в трансграничните общини и превръщането им в центрове/лаборатории за дигиталните и природозащитни дейности. Разработване на инструменти и/или продукти за насърчаване на иновации (Виртуална Обучителна Академия, пригодена към специфичните нужди на МСП), които подобряват възможностите на персонала на МСП с оглед въвеждане на не-технологични иновации; провеждане на Дискусионен форум за иновации, Международна конференция за създаване на трансгранична мрежа, улесняваща обмена на опит, идеи и успешни нововъведения;</p>
<p>Дейност 3.4.41</p>	<p>Реконструкция на Крепостната стена на град Кюстендил и каменните кули в град Кратово - Обектите, предмет на интервенция, са Крепостната стена в гр. Кюстендил и каменните кули от 14 век в град Кратово: извършване на археологическо проучване и експониране, изграждане на паркинги и представяне на експозиции, благоустрояване и озеленяване; изготвяне на стратегия за развитието на туризма и туристически продукт за трансграничния регион;</p>
<p>Дейност 3.4.42</p>	<p>Внедряване на видеонаблюдение и подобряване на градската сигурност в трансграничния регион - Изграждане на системи за видеонаблюдение на териториите на трансграничните общини - квартали, нощни заведения, входно-изходни точки за подобряване на сигурността и обществения ред в трансграничния регион. Внедряване на цялостна система за мониторинг и сигурност чрез видео наблюдение, съобразено с най-съвременните технологии за разпознаване и локализиране на наблюдаваните обекти;</p>
<p>Дейност 3.4.44</p>	<p>Разработване на програми за КАВ. Закупуване, доставка и монтаж на станции за измерване качеството на атмосферния въздух, които да бъдат монтирани на територията на общините партньори от трансграничния регион</p>
<p>Дейност 5.4.2</p>	<p>Създаване на план за трансгранично сътрудничество в областта на туризма – самостоятелно или съвместно с друга (други) община (общини);</p>

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 5.4.4	Развитие на междуобщинското партньорство за реализиране на важни инфраструктурни проекти;
Дейност 5.4.5	Развитие на междуобщинското партньорство и бизнеса за реализиране на ПЧП.

Приоритет 7: Околна среда и опазване на биологичното разнообразие, както и повишаване на екологичната култура на жителите на общината (ПИРО Кюстендил, Приоритет 4, Мярка 4.1 – Околна среда и опазване на биологичното разнообразие и Мярка 4.2 – Повишаване на екологичната култура)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 4.1.2	Изготвяне на планове за управление на защитените територии и зони в общината;
Дейност 4.1.3	Създаване на зелени площи с места за отдих и озеленяване по улица Демокрация;
Дейност 4.1.4	Създаване на зелени площи с места за отдих и озеленяване в северозападната част на града;
Дейност 4.1.6	Ефективно използване на новите технологии за чист атмосферен въздух;
Дейност 4.1.6	Поддръжка и почистване на градини и зелени площи, разположени в междублоковите пространства на територията на община Кюстендил;
Дейност 4.1.7	Закупуване, доставка и монтаж на станции за измерване качеството на атмосферния въздух, които да бъдат монтирани на територията на цялата община
Дейност 4.1.7	Поддръжка на градини и зелени площи разположени на територията на община Кюстендил
Дейност 4.1.8	Благоустрояване, поддръжка и почистване на градини и зелени площи, разположени в междублоковите пространства на територията на община Кюстендил;
Дейност 4.1.9	Опазване, съхранение и стимулиране на биологичното разнообразие в Зоологическата градина на община Кюстендил;

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 4.1.10	Поддръжка на градини и зелени площи разположени на територията на община Кюстендил
Дейност 4.1.11	Информационна кампания за повишаване на знанието за опазване на околната среда на живеещите в общината; методи за намаляване на генерираните от всяко домакинство отпадъци; начин на изхвърляне и утилизация, активно гражданско общество по предотвратяване на нерегламентирани сметища;
Дейност 4.1.12	Проект за почистване и рекултивиране на нерегламентирани сметища и терени, замърсени с отпадъци, публична собственост. Провеждане на информационна кампания сред местното население;
Дейност 4.1.13	Създаване на зелени площи с места за отдих и озеленяване в североизточната част на града и малките населени места;
Дейност 4.1.14	Изграждане на мрежа от електрически зарядни станции за автомобили;
Дейност 4.1.15	Изграждане на система за разделно събиране на отпадъци на територията на цялата община - техника, вкопани съдове и др.;
Дейност 4.2.1	Организиране и провеждане на акции с ученици за почистване, залесяване и/или засаждане на цветя на обществени места;
Дейност 4.2.2	Организиране и провеждане на акции с жители на квартали и/или села за почистване, залесяване и/или засаждане на цветя на обществени места;
Дейност 4.2.3	Стимулиране на населението за разделно събиране на отпадъци;
Дейност 4.2.4	Провеждане на разяснителни кампании за опазване на околната среда и предотвратяване създаването на нерегламентирани сметища;
Дейност 4.2.5	Организиране и провеждане на акции с жители на общината за почистване на нерегламентирани сметища.

Приоритет 8: Намаляване на въздействието от измененията на климата (ПИРО Кюстендил, Приоритет 4, Мярка 4.3 – Адаптиране към измененията на климата)

Дейност/Проект	Кратко описание
Дейност 4.3.1	Превенция от бъдещи наводнения, чрез почистване и поддържане на речните корита и дерета в чертите на населените места и извън селищните територии;
Дейност 4.3.2	Почистване и осигуряване на проводимост на речни легла и дерета на територията на община Кюстендил;
Дейност 4.3.3	Озеленяване на поречието на река Банщица;
Дейност 4.3.4	Възстановяване или изграждане на съоръжения за наблюдение и укрепване на срутища и свлачища на територията на общината;
Дейност 4.3.5	Физическо обновление и сигурност на обществените пространства;
Дейност 4.3.6	Разработване на съвместни планове за превенция и управление на риска от изменение на климата;
Дейност 4.3.7	Разработване и внедряване на системи за информиране и предупреждаване на населението при рискови ситуации;
Дейност 4.3.9	Предотвратяване и борба с горски пожари чрез въвеждане на съвременни методи (система за ранно известяване, кули и езера за гасене).

Наблюдение и оценка на изпълнението на програмата

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на Програмата за развитие на туризма в община Кюстендил следва да осигурява ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмиране, управление и ресурсното осигуряване на развитието на общината като туристическа дестинация. При разработването на системата са взети предвид механизмите и процедурите, предвидени в нормативните документи с оглед постигането на целите за интегрирано устойчиво развитие на туризма и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти.

Общинската администрация на Кюстендил обединява и координира работата и инициативите на всички заинтересовани страни за създаването, разширяването и поддържането на необходимите за развитието на туризма условия и фактори, както и за маркетинга на дестинацията.

Общинският съвет определя политиката за развитие на туризма на територията на общината. Кметът на общината:

1. разработва програмата и отчета за нейното изпълнение и след одобрението им от консултативния съвет ги внася за приемане от общинския съвет;
2. създава и ръководи консултативния съвет;
3. създава Общинска експертна комисия по категоризация на туристически обекти (ОЕККТО);
4. определя категорията на туристически обекти по предложение на ОЕККТО в предвидените в този закон случаи;
5. създава и поддържа общински регистър на категоризираните по т. 4 туристически обекти на територията на общината - част от Националния туристически регистър;
6. предлага на общинския съвет да определи размера на туристическия данък след писмено становище на консултативния съвет;
7. изпраща информацията от регистъра на електронен носител или по електронен път на министъра на туризма;
8. събира статистическа информация и създава и поддържа информационна база данни за туризма на територията на общината;
9. разработва и изпълнява програми и проекти в областта на туризма, финансирани от Европейския съюз и от международни организации;
10. сътрудничи и подпомага инициативи на държавните органи, организацията за управление на туристическия район и на туристическите сдружения за развитие на туризма на територията на общината в изпълнение на националната политика в областта на туризма;

11. изготвя годишен отчет за разходването на събрания на територията на общината туристически данък и го публикува на интернет страницата на съответната община;
12. осъществява контролни функции в предвидените в този закон случаи.

Източници на финансиране

Осъществяването на всички мерки, заложи в Програмата за устойчиво развитие на туризма в община Кюстендил изисква значителни финансови ресурси. Съгласно чл. 60 от Закона за туризма средствата за развитието на туризма в общините се набират от:

1. средства, предоставени за изпълнение на целеви програми и проекти;
2. средствата, събирани от туристическия данък;
3. дарения и помощи, средства по международни програми и споразумения, когато не е предвидено те да постъпят в държавния бюджет.

Средствата могат да се разходват само за конкретни проекти, като:

1. изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма на територията на общината, включително местните пътища до туристически обекти;
2. изграждане и функциониране на общински туристически информационни центрове и организация на информационното обслужване на туристите;
3. изграждане и поддържане на туристически обекти, които са общинска собственост или за които правото за ползване и управление е предоставено на общината;
4. организиране на събития и мероприятия с местно и национално значение, които допринасят за развитието на туризма;
5. провеждане на проучвания, анализи и прогнози за развитието на туризма в общината;
6. реклама на туристическия продукт на общината, включително участие на туристически борси и изложения;
7. взаимодействие и членство на общината в туристически сдружения и в съответната организация за управление на туристическия район;
8. подобряване качеството на услугите, предлагани в общинските туристически обекти;
9. благоустрояване, изграждане и поддържане на инфраструктурата - общинска собственост, в националните курорти, когато на територията на общината има такива.